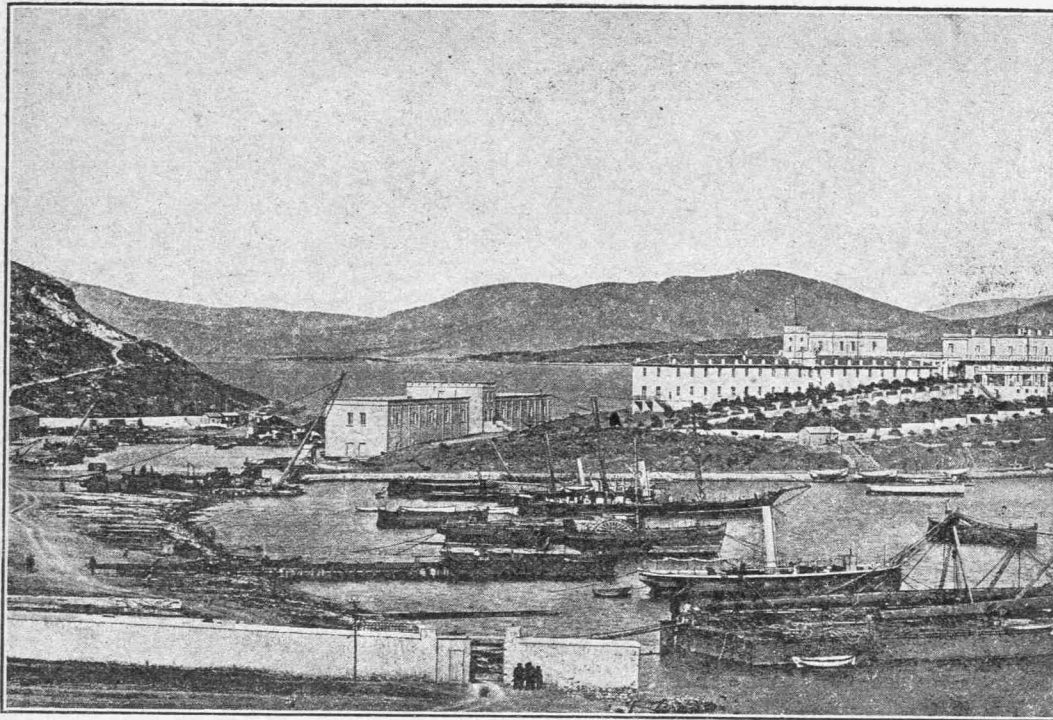

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ὁ Ναύσταθμος

» ἤκουσα πολλάκις τὸν λαὸν νὰ χαρακτη-
» ρίξη καὶ νὰ περιγράψῃ ἐκεῖνα τοῦ Ἄδου
» τὰ μικρὰ ἐκθρόσματα.»¹

Ἐκ δὲ τῶν λαῶν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης
εἰς τοὺς Γάλλους ἀναφέρεται τὸ παροιμι-
κὸν δίστιχον τῶν Θηραίων

Οἱ Φραντσέζοι ὅταν πεινοῦσι
τάρλα τάρλα τραγουδοῦσι.

Παράδοξος δὲ εἶνε ἡ παροιμία *Τόσο
καλὸ νά'χῃ ἡ ψυχὴ τοῦ ὄση ἡσυχία ἔχει
τοῦ Φράγκου τὸ καπέλλο*, ἥτις ὅλως
ἀνεπαρκῶς ἡρμηνεύθη ὡς λεγόμενη ἐπὶ τῶν
ἐξ ὑποκρισίας κακῶς εὐχομένων.

Ἄν εἰς τὰς ἡδὴ καταλεχθείσας ὕβρεις
καὶ περιφρονητικὰς ἐκφράσεις περὶ ξένων
ἔθνων προσθέσωμεν τὸ *φούσικο μεθύσι*,
ὑπομνησθῶμεν τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας σκυθι-
κῆς πόσεως, τὸ *Μπαβαρέζος*, ὅπερ πλέον
ἢ ἀπαξ ἐλέχθη ἐπὶ ἐμπαιγμῶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῆς ἀντιβασιλείας, καὶ τὸ *Ἀλτζερ-
νός*, ὅπερ εἶχεν ἀπεθῇ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς
δουλείας συνώνυμον πρὸς τὸν πειρατὴν,
ἐξηγητήσαμεν, νομίζω, τὸν κατάλογον τῶν
τοιούτων παρὰ τοῖς νέοις Ἑλλήσιν ἐθνικῶν
ὕβρεων.

Ἄλλ' ὁ Ἕλλην, κενώσας τὴν φαρέ-
τραν τοῦ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, δὲν ἤρ-
γησε νὰ στραφῇ καὶ καθ' ἑαυτοῦ. Δὲν
θέλω νὰ ἀναφέρω τὴν παρὰ τινῶν τῶν ἐν
Ἀγγλίᾳ ἰδίως ὁμογενῶν περιφρονητικὴν
φράσιν τῶν ὀνομάτων *Γραικός* καὶ *Ῥω-
μῆος* περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὁμοφύλων. Πρὸς
τί νὰ κακίζωμεν τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος

ζῶντας ὁμογενεῖς ἐπὶ διασυρμῶ τοῦ ὀνόμα-
τος, ὅπερ ἐπέβηκεν εἰς ἡμᾶς ὡς ἐθνικὸν ἢ
Ῥωμαιοκρατία, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ
στρέφομεν αὐτὸ καθ' ἡμῶν αὐτῶν, ὅταν
θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν
κακίας, ἃς εἰσνεὶ νομίζομεν ἐνσαρκωμένας
εἰς τὰ ὀνόματα Ῥωμῆος καὶ Ῥωμαιοσύνης; Ἡ
δὲ λαϊκὴ σοφία διὰ τῶν παροιμιῶν αὐτῆς
εἰσνεὶ ἐπέρχεται συνεπίκουρος τῆς τοιαύτης
πρὸς τὸν Ῥωμῆον περιφρονησεως.

— Τὴν πρώτην γνῶσιν τοῦ Ῥωμῆου νὰ τὴν ἔχῃ
τὸ σκυλί μου καὶ τὴν ὑστερὴν ἃς τὴν ἔχῃ τὸ
παιδί μου.

— Οἱ Ῥωμηοὶ ἔχουσι τὴν γνῶσιν ἐξω ἀπὸ τὸ φέσι.
— Τοῦ Ῥωμῆου ἡ γνῶσις στερνά τούρχειται.

Οὐδ' ἔχομεν ταύτας μόνον τὰς περὶ τῆς
ἀγνοίας τοῦ Ῥωμῆου δημώδεις παροιμίας,
ἀλλὰ παροιμιώδης ἀπέβη παρ' ἡμῖν τοῖς
Ἕλλησι καὶ ἡ ἀσυμφωνία τῶν Ῥωμηῶν,
περὶ ἐν τι καὶ μόνον συμφωνούντων, καὶ
τοῦτο ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν
θελήσεως.

Μετὰ δὲ τοῦ ὅλου ἔθνους τὸν ἐμπαιγμὸν
ἡ παιγνιώδης σάτυρα τοῦ νέου Ἑλλήνος
ἐπελήφθη τῶν καθ' ἑκάστας ἐλληνικῶν
πατρίδων. Πάντων δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλή-
νων οἱ μάλιστα διασυρθέντες ὑπῆρξαν οἱ
Κρητὲς καὶ οἱ Χῖοι. Καὶ διὰ μὲν τοὺς Κρη-
τας ἐξηκολούθησεν ὁ ἀρχαῖος ὀνειδισμὸς, ὁ
ἐπὶ φιλοφροσύνῃ καὶ ἀπιστίᾳ, οὗ ἀπήχησις
εἶνε αἱ παροιμίαι

Κρητικὸ κι' ἂν κάμῃς φίλο,
κράτει πάντοτε καὶ ξύλο

Καὶ

Μᾶς ἐννοίωσαν κ' οἱ Κρητικοὶ πῶς εἶμασθε
Χανιώταις.

Οἱ δὲ Χῖοι, ἂν πιστεύσωμεν τὴν κατ'
αὐτῶν καταλαλιὰν τῆς δημώδους παροιμιο-

γραφίας, ἀπέβησαν τι χεῖρον τῶν
Ἀδορητῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τίς
δὲν γνωρίζει τὴν φράσιν *τὴν ἐπαθε
χιώτικη* καὶ τὰς παροιμίας

— Ὅλ' οἱ Χιώτες εἰν' ἄλογοι
Παῖδες ὀλίγο παῖδες πολὺ.
— Εἶδες πράσιν' ἄλογο;
Εἶδες καὶ Χιώτῃ γνωστικό.
— Εἶδες πράσινο ποντικό;
Εἶδες καὶ Χιώτῃ γνωστικό.

Ἄλλ' ὑπάρχει τοῦλάχιστον καὶ
μία παροιμία, ἐν ᾗ ἡ νεοελληνικὴ
δυσφημία ἐμοίρασεν ἐξ ἴσου τὴν
ἀφροσύνην εἰς τοὺς Χίους καὶ τοὺς
Μανιάτας·

Εἶδες πράσιν' ἄλογο;
Εἶδες Χιώτῃ φρόνιμο.
Εἶδες γουρούνι παστρικό;
Εἶδες Μανιάτῃ γνωστικό.

Αἱ περίεργοι αὗται παροιμίαι
θὰ ἔφερον εἰς τὸν πειρασμὸν νά-
ρνηθῇ τις τὴν ἀλήθειαν τοῦ λο-
γίου, καθ' ὃ αἱ παροιμίαι εἶνε ἡ
δημώδης σοφία, διότι ἀπορεῖ τις
τῇ ἀληθείᾳ πῶς ὁ νεώτερος Ἑλ-
λην ἐθηκεν ὡς σκοπὸν τῆς εὐφρο-
λογίας αὐτοῦ ὡς δῆθεν ἀφρονας
ὁὗ πῶν νοσημονεστάτων ἐλληνι-
κῶν λαῶν. Καὶ ἐν τοῖτοις οἱ Χῖοι,
ὥσπερ μὴ ἀκούμενοι εἰς τὴν ὑπὸ τῶν λοιπῶν
Ἑλλήνων κακολογίαν τῆς ὅλης αὐτῶν
νήσου, ἔστρεψαν τὰ ὅπλα καθ' ἑαυτῶν,
αὐτοὶ ἐν ἀλλήλοις ὑβρίζοντες. Καὶ οἱ μὲν
Βεσσιανοὶ, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βέσσαι,
ψέγονται ὑπὸ τῶν συνηθιστῶν ἐπὶ τῇ
ποικιλίᾳ τῶν γυνῶν καὶ τῇ δυσχερεῖ
μετ' ἀλλήλων συνεννοήσῃ, τοῦθ' ὅπερ δη-
λοῖ καὶ ἡ παροιμία

Δεκοχτὼ 'ν οἱ Βεσσιανοὶ
κι' ἔχουν εἴκοσι θεοῦς.

Οἱ δὲ κάτοικοι τῶν Καρδαμυλίων σκώ-
πτονται ἐπὶ τῇ περὶ τὰ ἔργα ἀνικανότητι.

Ἐκατὸ Καρδαμυλίταις
ἓνα γάδαρο φορτῶναν.

Ἄλλ' αἱ τοιαῦται παροιμίαι ἀναφέρον-
ται ἐν ἄλλαις παραλλαγαῖς καὶ εἰς ἄλλας
ἐλληνικὰς πατρίδας. Οὕτω λέγεται

Δώδεκα Καλαμιτσιώταις
δεκατέσσερες κουβέντες

καὶ *Δώδεκα Μυτιληναῖοι φόρτωναν ἓνα
γάδαρο καὶ πάλιν ἐφώναζαν Ἀνάθεμα
ἐστὴν μοναξιά*. Ἰδιαζόντως δὲ χιακὸν χα-
ρακτηρὰ φέρουσιν αἱ παροιμίαι

— Καλὴ 'σπέρα Ξενοῦ
Καλῶς τὸν Λιοντῆ.
— Ἦκουσες τὸ μουμῦ;
'Εγὼ μού 'τανε

λεγόμενα ἐπὶ τῶν ἄνευ χάριτος καὶ μονο-
τόνως ὁμιλούντων. Ἰδοὺ δὲ ποῖα ἡ γέννη-
σις τῶν οὗο τούτων παροιμιῶν κατὰ τὴν
διήγησιν τοῦ τῶ πρώτων αὐτὰς ἐκδότος.
« Ἐν χωρίῳ τῆς Χίου Βροντάδῳ ὑπηρέτης
ἦρξεν ἀνείδιος τις. Τὴν ἐσπέραν μετὰ
τὸ πέρας τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἀπῆρχετο ἓνα
κλώσῃ μετὰ τῆς ἀγαπητῆς του. Πρὶν πλη-
σίαση εἰς τὴν οἰκίαν ἐπυρεβόλει· φθὰς δ'

¹ Ἡ διεύθυνσις τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἑ-
στίας» ἡναγκάσθη ἐνταῦθα μετὰ λύπης νὰ παρα-
λείψῃ μικρὸν μέρος, δημοσιευθὲν ἐν τῇ
Καθημερινῇ Ἑστία.